

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului

învinuirea lui

Vasile Țugulea

(art. 171 alin.(3) lit. b) Cod penal)

(*Dosarul nr. Ira-1570/2023*
Nr. PIGD 1-20075988-01-Ira-14092023)

Termenul de 30 de zile de depunere a recursului prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală (până la modificările operate prin Legea nr. 246 din 31.07.2023) urmează a fi calculat de la data publicării deciziei; Lipsa condamnatului la examinarea cauzei în instanța de apel nu justifică omiterea termenului cu mai mult de un an de zile.

05 decembrie 2024

Au examinat anterior cauza judecătorească:

Instanța de fond: Petru Triboi

Instanța de apel: Oxana Robu, Igor Mânăscuță, Boris Talpă

Textul corespunde originalului

Judecând în lipsa părților recursul în cauza penală privind învinuirea lui Vasile Țugulea,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stella Bleșceaga, *Președinte*,

Vladislav Gribincea,

Ghenadie Eremciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ

1. Vasile Țugulea s-a născut în anul 2000, în raionul Ungheni. El a fost învinuit în temeiul art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal (violul unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani).

2. Vasile Țugulea a fost apărat în prima instanță de avocatul Tatiana Nastas iar în instanța de apel, de avocatul Natalia Culeac-Reul.

3. În prima instanță cauza penală a fost examinată în procedură simplificată, conform art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală. La 21 octombrie 2021, prin sentința Judecătoriei Ungheni, Vasile Țugulea a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (3), lit. b) Cod penal.

4. La 16 martie 2022, instanța de apel a respins apelul condamnatului și a menținut sentința.

5. La 11 septembrie 2023, condamnatul a depus un recurs prin care solicită casarea deciziei instanței de apel și achitarea sa, invocând faptul că nu a comis infracțiunea imputată.

6. Urmărirea penală în această cauză a fost pornită la 27 noiembrie 2019 și s-a finalizat în 30 iunie 2020. Prima instanță a examinat cauza în perioada 07 iulie 2020 – 21 octombrie 2021. Instanța de apel a examinat cauza între 15 noiembrie 2021 și 16 martie 2022. Dosarul a ajuns la Curtea Supremă de Justiție la 14 septembrie 2023.

ÎN FAPT

7. Vasile Țugulea a fost învinuit că, în toamna anului 2018, aflându-se în incinta unei locuințe din satul xxxxx, raionul Nisporeni, cunoscând că S.A nu a împlinit vârsta de 14 ani, prin constrângere fizică exprimată în acțiunii cu tentă violentă, a întreținut un raport sexual forțat cu aceasta. Acțiunile lui Vasile Țugulea au fost încadrate juridic în baza art. 171 alin. (3), lit. b) Cod penal.

8. La 21 octombrie 2021, prin [sentința Judecătoriei Ungheni](#), Vasile Țugulea a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (3), lit. b) din Codul penal, fiindu-i aplicată pedeapsa de șase ani și opt luni de închisoare, cu executare în penitenciar de închis. Instanța, a admis integral acțiunea civilă și a dispus încasarea de la Vasile Țugulea în beneficiul reprezentantului

părții vătămate, sumă de 4.000 de lei cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul cauzat. Instanța a mai dispus încasarea de la Vasile Țugulea în beneficiul statului a cheltuielilor de judecată în mărime de 1.398 de lei. Instanța a menționat că condamnatul a recunoscut integral faptele descrise în rechizitoriu și a renunțat la administrarea altor probe. De asemenea, în cadrul cercetării judecătorești, fiind audiat, condamnatul a declarat că învinuirea formulată împotriva sa este clară și a exprimat regretul pentru faptele comise, asigurând instanța că nu va mai săvârși astfel de acțiuni în viitor. Faptele condamnatului au fost confirmate prin declarațiile părții vătămate, ale martorilor, precum și prin probele administrate în faza de urmărire penală. La momentul comiterii infracțiunii, condamnatul avea 19 ani. El a acceptat să achite prejudiciul de 4.000 de lei. La stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța a luat în considerație criteriile generale de individualizare a pedepsei, precum și dispozițiile art. 364¹ alin. (8) din Codul de procedură penală și ale art. 70 alin. (3¹) din Codul penal. Instanța a ținut cont de gravitatea infracțiunii și de necesitatea corectării comportamentului condamnatului. Sentința a fost pronunțată integral în lipsa condamnatului, care a fost prezent la ședința de judecată din 18 octombrie 2021 și a fost informat că pronunțarea sentinței va avea loc la data de 21 octombrie 2021, ora 10:00 (f. d. 203-206, vol. I). Totuși, din motive necunoscute instanței, inculpatul nu s-a prezentat la ședința din 21 octombrie 2021.

9. La 22 octombrie 2021, avocatul Tatiana Nastas, în interesele lui Vasile Țugulea, a depus apel. Apărătorul a solicitat casarea parțială a sentinței în latura pedepsei, rejudecarea cauzei și, în temeiul art. 79 și 90 din Codul penal, aplicarea unei pedepse mai blânde, neprivative de libertate. Apelantul a argumentat că instanța a evaluat greșit personalitatea condamnatului și circumstanțele atenuante.

10. La examinarea cauzei în instanța de apel, condamnatul nu s-a prezentat. Curtea de apel l-a citat la adresa de domiciliu a acestuia. Avizul de recepție nu a fost înmănat, fiind returnat instanței cu mențiunea „plecat” (f. d. 5 vol. II). În consecință, conform art. 412 alin. (5) Cod de procedură penală, instanța de apel a dispus examinarea cauzei în lipsa condamnatului, cu participarea avocatului Natalia Culeac-Reul, care i-a acordat asistența juridică garantată de stat.

11. La 16 martie 2022, Curtea de Apel Chișinău a respins ca fiind nefondat apelul, menținând sentința primei instanțe fără modificări. Instanța a pronunțat dispozitivul deciziei în prezența avocatului Natalia Culeac-Reul, care a fost informată că pronunțarea deciziei motivate va avea loc la 11 mai 2022. Pronunțarea deciziei motivate la 11 mai 2022 a avut loc doar în prezența procurorului, ceilalți participanți la proces fiind lipsă. Instanța de apel a constatat că prima instanță corect a stabilit vinovăția condamnatului în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (3), lit. b) din Codul penal. Pedepsa a fost stabilită în limitele sancțiunii prevăzute de norma incriminată, avându-se în vedere și dispozițiile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală și art. 70 alin. (3¹) din Codul penal. Curtea de apel a apreciat că, în acest caz, aplicarea pedepsei cu închisoare pe un termen de șase ani și opt luni este rațională, având în vedere gravitatea

infracțiunii și necesitatea corectării condamnatului. Instanța de apel a respins argumentele apărătorului privind aplicarea unei pedepse mai blânde în temeiul art. 79 și art. 90 din Codul penal. Curtea a precizat că dispozițiile art. 79 din Codul penal nu sunt aplicabile în această cauză, întrucât norma respectivă reglementează circumstanțele excepționale, care nu au fost stabilite în cazul condamnatului. În consecință, argumentele apelantului privind recunoașterea faptei și regretul inculpatului nu sunt suficiente pentru a justifica aplicarea unei pedepse mai blânde. De asemenea, instanța de apel a respins solicitarea apărării privind aplicarea prevederilor art. 90 din Codul penal. Potrivit art. 90 alin. (4) din Codul penal, persoanele care au săvârșit infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave, precum și cele aflate în recidivă periculoasă sau deosebit de periculoasă, nu pot beneficia de suspendarea condiționată a executării pedepsei. În acest caz, infracțiunea comisă de condamnat face parte din categoria celor excepțional de grave.

12. La 27 mai 2022, Judecătoria Ungheni a transmis executorului judecătoresc și Inspectoratului de Poliție Ungheni copii ale sentinței Judecătoriei Ungheni din 21 octombrie 2021 și ale deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2022, pentru punerea în executare și reținerea lui Vasile Țugulea (f.d. 26, vol. II). Potrivit informației din 20 iunie 022 (f.d. 27 vol. II), la 19 iunie 2022 condamnatul Vasile Țugulea a fost reținut în vederea executării sentinței. La 05 noiembrie 2024, Administrația Penitenciarului nr. 9 Pruncul a transmis Curții Supreme de Justiție copia procesului-verbal de reținere a condamnatului din 19 iunie 2022, precum și confirmarea că acesta a recepționat copia deciziei instanței de apel la 05 iulie 2022 contra semnăturii (f.d. 60-62, vol. II).

13. La 12 septembrie 2023, condamnatul a depus recurs. Motivul de bază a fost dezacordul cu cheltuielile judiciare încasate, quantumul acțiunii civile admise. În recurs nu se solicită repunerea în termen și nici nu se argumentează din care cauză a depășit termenul de depunere a recursului.

14. La 09 octombrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a solicitat părților depunerea referinței la recurs. Referința a fost depusă de către procurorul Cătălin Scutelnic, care a pledat pentru respingerea recursului ca inadmisibil, pe motiv ca este tardiv. Procurorul susține că decizia instanței de apel a fost pronunțată la 11 mai 2022. La 19 iunie 2022 condamnatul Vasile Țugulea a fost reținut în vederea executării sentinței. La reținere, acestuia i-a fost comunicată decizia instanței de apel. Recursul a fost declarat la 12 septembrie 2023, adică după expirarea a peste un an și două luni de la comunicarea deciziei instanței de apel.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

15. Articolul 3 Cod de procedură penală prevede următoarele:

„(1) În desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească.

(2) Legea procesuală penală poate avea efect ultraactiv, adică dispozițiile ei, în perioada de tranziție la o nouă lege procesuală penală, pot rămâne aplicabile acțiunilor procesuale reglementate de legea nouă. Caracterul ultraactiv se stipulează în legea nouă.”:

16. Până la 01 septembrie 2023, art. 422 Cod de procedură penală prevedea că termenul de recurs era de 30 de zile de la data pronunțării deciziei instanței de apel. Codul de procedură penală nu prevedea repunerea în termen a recursurilor împotriva deciziei instanței de apel, însă Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 9/2009 cu privire la judecarea recursului ordinar în cauza penală prevede în pct. 9 și 25 următoarele:

„9). Termenul de declarare a recursului ordinar împotriva hotărârilor instanțelor de apel, potrivit prevederilor art. 422 CPP, este de 2 luni de la data pronunțării deciziei, dacă legea nu dispune altfel, iar în cazul redactării deciziei - de 2 luni după înștiințarea în scris a părților despre semnarea deciziei redactate de judecătorii completului de judecată. ...

În cazul în care recursul este depus peste termenul prevăzut de lege, instanța este obligată să stabilească motivele întârzierii și dacă constată motive întemeiate, va trimite recursul pentru judecare.

Motive întemeiate pot fi: existența cazului fortuit sau a forței majore, fie existența unei alte cauze care a pus titularul recursului în situația de a nu putea acționa în conformitate cu interesele sale și în lipsa căreia ar fi acționat în conformitate cu aceste interese. De exemplu, inculpatului i-a fost înmănată mai târziu ... copia de pe sentința tradusă în limba maternă sau în limba pe care o cunoaște.

25). ... Recursul este tardiv atunci când a fost declarat peste termenul stabilit în art. 422 CPP, excepție fiind condițiile repunerii în termen.”

17. Modul de examinare a recursurilor împotriva deciziilor instanțelor de apel a fost modificat prin Legea nr. 246/2023, în vigoare din 1 septembrie 2023. Conform art. XI al Legii nr. 246/2023:

„(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

...

(4) Termenul de declarare a recursului împotriva deciziilor pronunțate de curțile de apel în cauzele penale pronunțate până la intrarea în vigoare a prezentei legi este de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

18. Potrivit dispozitivului deciziei contestate, aceasta putea fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 30 de zile de la pronunțarea deciziei integrale. Decizia integrală a fost pronunțată la 11 mai 2022. Recursul examinat a

fost declarat la 12 septembrie 2023, peste un an și două luni de la pronunțarea deciziei integrale a instanței de apel.

19. Conform legii în vigoare la data pronunțării deciziei instanței de apel, termenul de recurs era de 30 de zile. Acest termen urma a fi calculat de la data pronunțării deciziei instanței de apel. Art. 422 Cod de procedură penală nu menționa expres dacă termenul de 30 de zile urma a fi calculat de la data pronunțării dispozitivului deciziei instanței de apel sau de la pronunțarea deciziei motivate. Având în vedere că cererea de recurs trebuie să conțină motivele pe care se întemeiază, este judicios ca acest termen să curgă de la data deciziei motivate. O asemenea interpretare rezultă și din pct. 9 al hotărârii Plenului CSJ nr. 9/2009 cu privire la judecarea recursului ordinar în cauza penală. Pentru curgerea termenului de recurs nu conta momentul la care decizia instanței de apel era primită de către recurent, însă acesta putea solicita repunerea în termen.

20. În această cauză termenul de recurs de 30 de zile a expirat la 13 iunie 2022. Prevederile art. XI alin. (4) al Legii nr. 246/2023 (a se vedea para. 16) nu sunt aplicabile cauzei. Scopul art. XI alin. (4) al Legii nr. 246/2023 nu a fost să repună recurenții în termenul de recurs, ci să ofere mai mult timp recurenților pentru a întocmi recursuri conform noilor temeieri de recurs în vigoare începând cu 01 septembrie 2023. Termenul de recurs în această cauză a expirat până la intrarea în vigoare a acestei legi. Un termen de recurs deja expirat nu mai poate fi prelungit printr-o lege nouă, deoarece aceasta aduce atingere principiului securității raporturilor juridice.

21. Potrivit informațiilor din dosar, sentința din 21 octombrie 2021 a fost pronunțată în absența condamnatului. Deși fusese prezent la ședința din 18 octombrie 2021 și informat că sentința va fi pronunțată pe 21 octombrie 2021, condamnatul nu s-a prezentat la ședință. Apelul a fost depus de avocatul Tatiana Nastas în numele condamnatului. Judecarea cauzei în instanța de apel de asemenea a avut loc în lipsa condamnatului, întrucât citația trimisă la domiciliul său a fost returnată instanței cu mențiunea „plecat” (f.d. 5 vol. II). Decizia instanței de apel a fost pronunțată integral la 11 mai 2022. La 19 iunie 2022, condamnatul a fost reținut pentru executarea sentinței și plasat în Penitenciarul nr. 9 Pruncul. La 05 iulie 2022, acesta a recepționat copia deciziei instanței de apel contra semnătură (a se vedea para. 12). Cu toate acestea, recursul a fost declarat de condamnat la 12 septembrie 2023, peste mai mult de un an și două luni de la comunicarea contra semnătură a deciziei motivate a instanței de apel.

22. Condamnatul susține în recurs că nu a primit copia deciziei. Conform materialelor transmise de Administrația Penitenciarului nr. 9, Vasile Țugulea a recepționat copia deciziei instanței de apel la 05 iulie 2022. Chiar dacă decizia motivată nu ar fi fost primită la 05 iulie 2022, o persoană responsabilă trebuia să se intereseze despre temeiul și motivul încarcerării sale la scurt timp de la plasarea în detenție.

23. Recurentul nu a motivat în mod convingător omisiunea termenului de recurs și nu a solicitat repunerea în termen. În orice caz, aflarea condamnatului în detenție în această cauză nu poate justifica omiterea termenului de recurs cu mai mult de un an.

24. Din motivele de mai sus, în conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul condamnatului Vasile Țugulea împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 martie 2022.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stella Bleșceaga

Judecători

Vladislav Gribincea

Ghenadie Eremciuc